

tider øger af riget'. Det er sprogligt fejlagtigt, men sådan forstod tiden den latinske formel, og den danske oversættelse må derfor følge den. Eksemplet viser, hvor nødvendig en bred kulturhistorisk viden om tiden er, hvis der skal gives en oversættelse, som dækker tankegangen.

Helge Søgaard

Frank A. Birkebæk (red.): *13 bidrag til Roskilde by og egn's historie*. (Roskilde Museum, 1979). 212 s.

Bogen er udsendt i anledning af museets 50-årige beståen. Den mangeårige leder Niels A. Christiansen har indledningsvis trukket samlingens historie op. Som på så mange andre steder var også i Roskilde begyndelsen svær, og først den sidste snes år har givet de nødvendige vilkår for et effektivt arbejde. Frank A. Birkebæk skildrer byens oprindelse og ældste historie og søger at løse problemet om Høgekøbing, der fra et sted i Sjælland skal være flyttet ned til Isefjorden af kong Roar og have fået navn efter ham. Der ligger ikke nogen historisk virkelighed bag dette sagn i Lejre-krøniken, og det Høghakiøping, der anføres i Kong Valdemars Jordebog, har intet at gøre med byen, som omtales i sagnet, men er købstaden Borre på Møen som forlængst påvist. Den fik endnu 1514 sine privilegier bekræftet, men sank ikke meget senere ned til en landsby. Snarest synes Harald Blåtand og hans søn at kunne betragtes som grundlæggere af Roskilde, hvis man tør stole på de ganske vist ikke samtidige skriftlige kilder. Projekt Middelalderbyen har også taget Roskilde ind i sine undersøgelser, og Ingrid Nielsen og Ole Schjørring har i en artikel givet et arkæologisk bidrag til bestemmelsen af Roskildes alder, så meget som det på nuværende tidspunkt kan siges, og fundene

viser en bebyggelse, hvis ældste spor går tilbage til ca. 1050; men byens opståen må antagelig føres tilbage til anden halvdel af det 10. århundrede, og først på denne tid kommer øerne og Skåne ind i den samme kulturkreds som Jylland, hvor byerne er ældre.

Supplerende bidrag til Roskildes ældste historie er givet af Ole Crumlin-Pedersen og af Niels Engberg og Richard Frederiksen. Det middelalderlige lertøj i byen beskrives af Niels-Knud Liebgott i en artikel, der viser hans store fortrolighed med emnet, og bogens andre artikler fortæller om museets virksomhed, og at de 50 år ikke er anvendt forgæves.

Helge Søgaard

Harry Christensen: *Ni tværsnit af Nibes historie*. (Nibe Kommune, 1977). 288 s.

Harry Christensen er arkivar ved Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg og har altså derved et professionelt, af det daglige arbejde dikteret forhold til sine kilder. Det mærkes i hans notecaparat; han ved nøje, hvor han skal søge, og han har været overalt både i Viborgarkivet og i Rigsarkivet. Lokalhistorikere vil kunne lære meget af efter læsningen nøje at gennemgå disse noter.

Bogen er udsendt i anledning af Nibes 250 års jubilæum som købstad; men navnet er naturligvis langt ældre. Første gang det nævnes er i et reglement for sildetorvet i Lybæk fra ca. 1360-70, hvor markedspladsen deles i tre dele: en for Skånesilden, en for den bornholmske og tyske sild og en for nyphering (Nibesild). Det ændres senere i hanseatiske dokumenter til Ålborgsild; men at forbindelsen er god nok, ses af varianten Alburgs nipherinch (Ålborg Nibesild). Med basis i tiåret i 1300-tallet og med et sideblik til